

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Τοῦ

Γ. Σπηλιόπουλου
Ἵφηνητοῦ τῆς Παιδιατρικῆς

Στοὺς παράγοντες ποὺ συγκροτοῦν τὴν ὑγιεινὴν διαβίωσιν τοῦ ἀνθρώπου βασικὸ ρόλο παίζει καὶ ἡ στέγασιν. Ἐάν μάλιστα ἠθέλαμε νὰ διαβαθμίσουμε τὴ σημασίαν τῆς τότε πρέπει νὰ τὴν κατατάξουμε ἀμέσως μετὰ τὴν διατροφήν ποὺ μεταξὺ τῶν συντελεστικῶν τῆς ὑγιεινῆς διαβιώσεως κατέχει τὴν πρώτην θέσιν.

Μία κατοικία ποὺ ἐξασφαλίζει στὸν ἄνθρωπο ὁρσοερὴν διαμονὴν τὸ καλοκαίρι καὶ ζεστὴν τὸ χειμῶνα, ποὺ διαθέτει τίς στοιχειώδεις ἀνάγκες γιὰ διατήρησιν τῆς σωματικῆς καθαρότητος μετὰ ἐγκαταστάσεις λουτροαποχωρητηρίου καὶ ἀποχετεύσεως, ποὺ ἔχει κανονικὸν φωτισμὸν, θέρμανσιν καὶ τὴν σχετικὴν εὐρυχωρίαν, εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐξουδετερώσῃ καὶ πολλὰς ἀπὸ τίς δυσάρεστες συνέπειας ὅλης τῆς ἄλλης ἀνθυγιεινῆς ζωῆς.

Μπορεῖ ἔτσι ὁ κάθε ἐργαζόμενος γυρίζοντας στὸ καλὸν τοῦ σπιτοῦ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τίς βρωμιὰς τῆς ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας καὶ νὰ βρῇ ἀπὸ κάθε ἀποψη τὴν θαλπωρὴν καὶ τὸ καταφύγιόν τοῦ ἀπὸ τοὺς κατατρεγμοὺς τῆς ἡμέρας καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τοῦλάχιστον στὸ σπιτοῦ τοῦ γιὰ μερικὰς ὥρας τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ψυχικὴν τὴν ἡρεμίαν.

Ἡ ὑγιεινὴ στέγη γίνεται ἔτσι περισσότερο ἀναγκαία γιὰ τὸν ἄνθρωπον ποὺ ζεῖ καὶ ἐργάζεται κάτω ἀπὸ ἀνθυγιεινὰς συνθηκὰς, ὅπως εἶναι πολλὰ ἐργοστάσια, συνεργεῖα, γραφεῖα, ἀκόμα μάλιστα καὶ σχολεῖα, ποὺ εἶναι κρύα τὸ χειμῶνα καὶ ζεστά τὸ καλοκαίρι. Γι' αὐτὸ ἡ κρατικὴ μέριμνα γιὰ τὴν στέγασιν τοῦ λαοῦ εἶναι πῶς ἐπιτακτικὴ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει συγχρονισμένη ὀργάνωσις δημοσίας ὑγιείας καὶ ἐκεῖ ὅπου τὸ περιβάλλον εἶναι γεμάτον ἀπὸ νοσογόνους ἐστίας. Ἀναφέρω ἐδῶ τὴν ἀνυπόφορον ζωὴν ποὺ δημιουργοῦν οἱ ἀκατάπαυστες ἐνοχλήσεις ἀπὸ τὰ σιμῆνη τῶν μυιγῶν, τῶν κουνουπιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐντόμων, ξέχωρα ἀπὸ τοὺς κινδύνους μολύνσεων (τύφου, δυσεντερίας, ἐλονοσίας κ.λ.π.) ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γλυτώσῃ μόνον καταφύγει στὴν ὑγιεινὴν τοῦ κατοικίας.

Φαντασθῆτε ἀντίθετα τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ποὺ γυρίζοντας κατάκοπος ἀπὸ τὴν δουλειάν τοῦ πέφτει μέσα σ' ἓνα ὀρσοερὸν σπιτοῦ, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ βρῇ οὔτε ὀρσοειάν οὔτε ζεστασίαν, ποὺ δὲν ἔχει τὰ μέσα νὰ πλυθῇ καὶ νὰ καθαρισθῇ, φαντασθῆτε

ποιά επίδραση μπορεί να έχουν όλες αυτές οι στερήσεις στην υγεία του και στην ψυχική του διάθεση.

Φαντασθήτε το παιδάκι που γυρίζοντας ξεπαγιασμένο ή κáθιδρο από το Σχολείο δέν θάβρη στο σπίτι του τίποτα που θά του δροσίση το κορμί και θά του ζεστάνη την καρδιά, αλλά αντίθετα θά βρή τή στέρηση και την γκρίνια που αποτελεί τον μόνιμο σύντροφο τής ανέχειας.

Φαντασθήτε ακόμα περισσότερο την Γυναίκα είτε είναι ή σύζυγος είτε είναι ή μάνα είτε είναι ή αδερφή, που πάνω από τή σκληρή δουλειά της έχει και την ευθύνη του νοικοκυριού. Με ποιά μέσα θά διατηρήση καθαρό το σαραβαλόσπιτο που στο υπόγειο ή δίπλα στην αυλή, είναι οι σταύλοι και τα κοτέτσια; που για θέρμανση και μαγείρεμα έχει μόνον τα ξύλα; που δέν υπάρχουν υδραυλικές εγκαταστάσεις, ούτε αποχωρητήριο και αποχέτευση;

Και φαντασθήτε πάνω απ' όλα ποιά ψυχικά συμπλέγματα θά δημιουργηθούν σε θηλυκούς και αρσενικούς που όλοι μαζί γδύνονται, κοιμούνται και στριμώχνονται σε ένα δωμάτιο γύρω από τή φωτιά σαν τον πρωτόγονο σπηλαιάνθρωπο; Μήπως το μαρασμό και το πρόωρο γέρασμα τής Έλληνίδας αγρότισσας και εργάτισσας, μήπως τή μεγάλη εγκληματικότητα τής υπαίθρου με τα αποτρόπαια εγκλήματα όμαιμιξίας και τής δήθεν τιμής, πρέπει να τα ιδούμε σαν φυσικές συνέπειες τής καταθλιπτικής και κτηνώδους αυτής στεγαστικής καταστάσεως;

"Αφθονες είναι όμως και οι άμεσες επιδράσεις τής ανθυγιεινής κατοικίας πάνω στην υγεία του ανθρώπου. Η επιστήμη έχει από πολλά χρόνια επισημάνει τή σχέση αυτή. "Ατομα που μένουν σε κατοικίες στενόχωρες και υγρές, που δέν αερίζονται καλά και δέν έχουν αρκετό ήλιο, ιδιαίτερα μάλιστα παιδιά και ηλικιωμένοι, προσβάλλονται συχνότερα και βαρύτερα από διάφορα μεταδοτικά νοσήματα και από αρρώστειες των αναπνευστικών οργάνων βρογχίτιδες, πνευμονίες, από δστρακιά, κοκκύτη, διφθερίτιδα και ιδιαίτερα από τή φυματίωση. Είναι φανερό πως πολύ δυσμενής θά είναι ή εξέλιξις μιás πνευμονίας, φυματιώσεως ή κοκκύτη, όταν ο άρρωστος είναι υποχρεωμένος να εισπνήη τον ακάθαρτο άέρα του στενόχωρου δωματίου, που είναι γεμάτος και

άπο καπνούς των ξύλων ή του πετρελαίου τής θερμάστρας.

Άλλά και ή μεγάλη συχνότης, των εντερικών λοιμώξεων (τύφοι, δυσεντερίες κλπ.) παραμένει προνόμιο των ανθρώπων που κατοικούν σε ανθυγιεινά σπίτια, παρ' ότι για τή μεγάλη των συχνότητα στη χώρα μας την ευθύνη σε μεγάλο ποσοστό την έχει και ή πλήρης έλλειψις οργανώσεως δημοσίας υγείας. Οι νοσογόνες έστιές από ανοικτούς υπονόμους, από σκουπιδότοπους, από διάφορους ακάθαρτους χώρους στην υπαίθρο και μέσα στις πόλεις που αφθονούν στη χώρα μας, σκορπούν με τις μυίγες και τα άλλα έντομα τον όλεθρο των μολύνσεων επί πτωχών και πλουσίων και άς κατοικούν και σε πολυτελή σπίτια.

"Άς ιδούμε τώρα πως πρέπει να είναι ή υγιεινή κατοικία;

Στο έρώτημα αυτό ή απάντηση είναι λίγο πολύπλοκη.

Τους παράγοντες που καθορίζουν την υγιεινή στέγη πρέπει κατά τή γνώμη μου να τους χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες:

1ον) στους σταθερούς παράγοντες και

2ον) στους παράγοντες που βρίσκονται σε συνεχή εξέλιξη.

Στην πρώτη κατηγορία κατατάσσω τους στερεότυπους κανονισμούς των πολεοδομικών υπηρεσιών, που καθορίζουν το κατ' άτομον αναλογούν έμβαδόν χώρου, παράθυρα κ.λ.π. Σ' αυτούς τους κανονισμούς πρέπει, κατά τή γνώμη μου, να συμπεριληφθούν και οι ακόλουθοι:

1ον) Η υποχρέωσις των αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών να εξυγιαίνουν τους χώρους όπου γίνονται ανοικοδομήσεις, από τις διάφορες νοσογόνους έστιές.

2ον) Να εξασφαλίζεται για κάθε κατοικία ο απαραίτητος χώρος τριγύρω για τον καλό αερισμό και φωτισμό της, καθώς και για την απασχόληση και τα παιχνίδια των παιδιών. Ο χώρος αυτός πρέπει να προφυλάσσεται από μεταγενέστερες ανοικοδομήσεις, και

3ον) Η οίκοδομή πρέπει να γίνεται με υλικά και μεθόδους που προσαρμόζονται στις τοπικές κλιματολογικές συνθήκες. Οιτσιμεντένιες στέγες π.χ. που φτιάχνουν σήμερα στα σπίτια, στα εργοστάσια, ακόμα μάλιστα και σε Σχολεία και Νοσοκομεία, δέν μονώνουν καθόλου και έτσι το

καλοκαίρι οί χώροι αὐτοί γίνονται πραγματικοί φούρνοι.

Στή δεύτερη κατηγορία πρέπει νά συμπεριλάβω ὄλους αὐτούς τοὺς παράγοντες πού συντελοῦν στήν ἀνετη διαβίωση, ὅπως εἶναι οἱ ὑδραυλικές καὶ ἀποχετευτικές ἐγκαταστάσεις, ἡ θέρμανσις, ὁ φωτισμός, ὁ κλιματισμός κ.ἄ. Οἱ παράγοντες αὐτοί δὲν εἶναι στάσιμοι ἀλλὰ βρίσκονται σὲ συνεχῆ ἐξέλιξη σύμφωνα μὲ τὶς προόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς. Ἡ θέρμανσις τοῦ σπιτιοῦ π.χ. μὲ τὸ τζάκι καὶ τὰ ξύλα, ἢ ὁ φωτισμός μὲ τὸ λυχνάρι καὶ τὴν πετρελαιολάμπα μπορεῖ νά ἀποτελοῦσε κάποτε μεγάλη πρόοδο στὶς συνθήκες διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου, μπορεῖ ἀκόμα καὶ σήμερα νά ἀποτελεῖ στοιχεῖο γραφικότητος γιὰ μερικοὺς πού δὲν τοὺς λείπει τίποτε ἄλλο, δὲν μπορεῖ ὁμως καὶ σήμερα ἀκόμα νά ἀποτελεῖ κύριο μέσον θερμάνσεως ἢ φωτισμοῦ τῶν σπιτιῶν. Γιὰ νά εἶμαι ὁμως πιὸ συγκεκριμένος πρέπει νά καθορίσω πὼς σήμερα μὲ τὴ διάδοση τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τὸ κάθε σπίτι πρέπει νά ἔχη ἀφθονο καὶ φτηνὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, νά ἔχη συγχρονισμένη ἐγκατάσταση θερμάνσεως καὶ νά διαθέτῃ τρεχούμενο νερὸ μὲ λουτροαποχωρητήριον καὶ καλὴ ἀποχέτευση. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἐλάχιστον πού κάθε πολιτισμένο κράτος ἔχει τὴν ὑποχρέωση νά ἐξασφαλίσῃ στοὺς ὑπηκόους του.

Δυστυχῶς, ὅπως ἦταν γνωστὸ, καὶ ὅπως μᾶς ἔδειξε καὶ τὸ φετεινὸ Συνέδριον τῶν ἀρχιτεκτόνων στή Θεσ) νίκη, τὸ πρόβλημα «στέγη» γιὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ περιορίζεται ἀκόμα στή δυνατότητα μιᾶς στοιχειώδους προφυλάξεως ἀπὸ τὶς καιρικὲς ἐνοχλήσεις, τὴ βροχὴ, τὸ χιόνι, τὸν ἥλιο κλπ. Κάτω ἀπὸ τέτοιες στεγαστικὲς συνθήκες, πού δὲν διαφέρουν πολὺ ἀπ' αὐτὲς τῶν πρωτόγονων σπηλαιοανθρώπων βρίσκεται τὸ 1) 4 τοῦ πληθυσμοῦ μας, ἰδιαίτερα τῆς ὑπαίθρου καὶ τουλάχιστον τὸ 30% τῶν ἀγροτικῶν καὶ κυρίως τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν.

Εἶναι φανερὸ πὼς ἡ ἐπίλυσις τοῦ στεγαστικοῦ μας προβλήματος στὸ ἐπίπεδο πού καθώρισεν πιὸ πᾶν ἄλλο ξεφεύγει τελείως ἀπὸ τὶς δυνατότητες τοῦ ἰδιώτου καὶ περνάει ὀλοκληρωτικὰ στὰ πλαίσια τῶν ὑποχρεώσεων τῆς κρατικῆς πρωτοβουλίας. Τὸ κράτος δὲν μπορεῖ ἄλλωστε νά κάμῃ ἀλλοιῶς ἢν κάποτε ἀποφασίσῃ στὰ σοβαρὰ νά ἀσχοληθῇ μὲ τὰ πολεοδομικὰ προβλήματα,

νά φτιάξῃ τουρισμὸ ἢ νά ἐφαρμόσῃ συγχρονισμένο πρόγραμμα δημοσίας ὑγείας.

Πιστεύουν στὰ σοβαρὰ οἱ περὶ τὰ τουριστικὰ μας ἀσχολούμενοι πὼς μποροῦν νά προσελκύσουν τουρίστες μέσα σὲ μιὰ χώρα πού ὁ λαὸς τῆς πλέει σὲ πελάγη βρωμιᾶς καὶ κακομοιριᾶς καὶ πρὸ σὲ κάθε τῶν ὄντων ἀπειλοῦνται ἀπὸ τοὺς κινδύνους μολύνσεων;

Νομίζω πὼς οἱ τεχνικοὶ μας καὶ οἱ ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν ἐργαζομένων τάξεων τῆς χώρας, πού δὲν ἀνέχονται πλέον τὴ στεγαστικὴ ἀθλιότητα, στήν ὁποία ἔχει καταλήθει ἓνας ὑπερήφανος καὶ φιλόπονος λαὸς, πρέπει νά συγκεντρώσουν τὶς προσπάθειές των γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς κρατικῆς ὑπευθυνότητος γιὰ τὴ λαϊκὴ στέγαση. Πρέπει νά ἐρευνήσουν γιὰ τὸ κράτος ἀποφεύγει συστηματικὰ νά ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλία αὐτή, παρ' ὄλες τὶς εὐκαιρίες πού τοῦ δόθησαν, πυρκαϊὰ Θεσ/νικῆς, ἢ προσφυγιά τοῦ 1922, οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ καταστροφές τοῦ πολέμου) καὶ προτιμᾷ τὴν μικροπολιτικὴ τῶν διαφορῶν νομοθετημάτων καὶ ψηφισμάτων — ΚΗ' κλπ. καὶ τῆς δῆθεν αὐτοστεγάσεως; Νά ἐρευνήσουν ἀκόμα γιὰ τὸ κράτος ἀφήνει ἀνεκμετάλλετες τόσες πηγές νά διαρρέουν στὰ θηλάκια τῶν ἐπιτηδείων τόσοι πόροι, πού θὰ μπορούσαν νά ἀποτελέσουν σοβαρὴ οἰκονομικὴ βάση γιὰ τὴν ἐναρξη ἑνὸς προγράμματος λαϊκῆς στεγάσεως;

Μόνον ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω πὼς καὶ μόνον μιὰ μικρὴ περισυλλογὴ ἀπὸ τὶς τεράστιες σπατάλες τῶν δῆθεν τουριστικῶν καὶ ἐξωραϊστικῶν ἔργων, καὶ ἡ ἀξιοποίηση ὑπὲρ τῆς λαϊκῆς στέγης τῆς ὑπεραξίας τῶν οἰκοπέδων πού προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐκτέλεση διαφορῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων, θὰ μπορούσαν νά συγκεντρώσουν ἀξιόλογα κεφάλαια. Πέραν τούτου τὸ κράτος ἔχει τὴ δυνατότητα ἐξευρέσεων φθηνῶν οἰκοδομικῶν-ὕλικῶν καὶ ὀργάνων (τσιμέντων, ξυλείας, εἰδῶν ὑγιεινῆς, ψυγείων κ.λ.π.), ρευστοποιήσεως ἀκινήτου ἡμικρατικῆς περιουσίας πού ἀπὸ χρόνια τώρα τὴν ἐκμεταλλεύονται οἱ τράπεζες (ΟΔΕΠ, ἀνταλλάξιμος περιουσία) καθὼς καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν μεγάλων πρῶτων τοῦ ἰδιωτικοῦ οἰκονομικοῦ δυναμικοῦ πού σήμερα κατασπαταλᾶται γιὰ τὸν πλουτισμὸ μερικῶν ἐπιχειρηματιῶν ἢ διαφορῶν οἰκοπεδοφάγων γιὰ τὴν ἀπόκτηση μιᾶς πρωτόγονης στέγης ἔξω ἀπὸ τὸ σχέδιο πόλεως.